

Rákosník ostřicový (*Acrocephalus paludicola*) na Kutnohorsku v letech 2008 a 2009

*Occurrence of the Aquatic Warbler (Acrocephalus paludicola)
in the Kutná Hora region in 2008 and 2009*

Jan Krivský⁽¹⁾ & Michal Kavka⁽²⁾

⁽¹⁾ Polská 1650, 250 82 Úvaly; e-mail: krivsky@seznam.cz

⁽²⁾ Pobřežní 53, 284 01 Kutná Hora; e-mail: numenius@seznam.cz

Rákosník ostřicový (*Acrocephalus paludicola*) patří na našem území jen k vzácně zastíženým druhům pěvců. Ještě začátkem 80. let 20. století patřil v České republice k pravidelně v malém počtu protahujícím druhům (HUDEC 1983). V současné době jsou však u nás na průtahu zjišťováni pouze jednotliví jedinci v počtu 1–3 ex. ročně (HORÁK & HARANT 2003, JELÍNEK & URBÁNEK 2008, FAUNISTICKÁ KOMISE ČSO 2010). Jeho průtah přes území České republiky je na jaře načasován na konec dubna až začátek května, podzimní průtah začíná koncem července, vrcholí v první půli září a končí v říjnu. Na tahu se rákosník ostřicový u nás vyskytuje v rákosinách, na bažinatých loukách a řídkěji i v jiných hustých nízkých porostech (HUDEC 1983). Hnízdění na našem území nebylo prozatím prokázáno, ačkoliv v literatuře existuje několik údajů o možném a pravděpodobném hnízdění včetně zjištěné stavby hnízda (HUDEC 1983, ŠTASTNÝ *et al.* 2006). Na Kutnohorsku (střední Čechy) byl v minulosti tento druh opakovaně zastížen J. Vraným v letech 1939–51 na rybníku Vrabcov u obce Církvice (VRANÝ 1976). Od té doby nebyl rákosník ostřicový na okrese Kutná Hora zjištěn. Tato práce popisuje novodobé odchvy rákosníka ostřicového na Novém rybníku a rybníku Zbožňov v letech 2008 a 2009.

Nový rybník (221 m n.m., kvadrát 6058, 49°58'N 15°20'E, rozloha 9,2 ha) leží 1 km východně od obce Nové Dvory. Je významný jako hnízdiště a v menší míře i jako tahová zastávka pro druhy ptáků vázané na vodní plochy. Obklopují jej pole, pouze na východní straně se nachází malý lužní les o rozloze 1 ha. V souvislém a mnohde rozsáhlém litorálním porostu, který ohraničuje vodní plochu ze tří stran a jehož plocha činí cca 2,5 ha, dominuje rákos obecný (*Phragmites communis*), místy se vyskytuje orobinec úzkolistý (*Typha angustifolia*). Většina těchto porostů je trvale zatopena vodou. M. Kavka provádí na rybníku pravidelné odchvy od roku 2006. Rybník Zbožňov (395 m n.m., kvadrát 6157, 49°49'N 15°18'E, rozloha 18,2 ha) se nachází v těsné blízkosti obce Senetín. Díky své poloze i rozloze je důležitým hnízdištěm i tahovou zastávkou pro řadu druhů vodních ptáků. Ze tří stran jej obklopují pole, na severní straně se nachází smíšený les. Západní a jižní část rybníka lemují podmáčené rákosiny, místy promísené s porosty orobince úzkolistého, které zčásti přecházejí do podmáčených ostřicových porostů, zčásti do luk anebo přímo do polí. Rozloha těchto porostů činí cca 1,5 ha. M. Kavka provádí na rybníku pravidelné

odchyty od roku 2006, navíc od roku 2008 probíhá v západní a jihozápadní části lokality za účasti obou autorů kroužkovací projekt CES (bližší informace o projektu a metodice viz www.czechringing.com).

Rákosník ostřicový byl na Kutnohorsku novodobě odchycen celkem dvakrát. První z rákosníků ostřicových byl odchycen M. Kavkou na Novém rybníku dne 4.5.2008. Na jaře toho roku byl rybník na nízkém stavu vody. Pták byl odchycen kolem 19. hodiny do sítě umístěné v jihozápadní části rybníka v řídkém a pouze podmáčeném rákosí bez vodního sloupce. Jednalo se o ptáka staršího jednoho roku, kterému byl nasazen kroužek TH 79676. Druhý rákosník ostřicový byl chycen na rybníku Zbožňov při akci CES dne 28.7.2009. Pták byl odchycen v 6 hod. do sítě umístěné v rákosinové linii promísené s orobincem. Podle nového a neotřelého opeření byl určen jako tohoroční jedinec (viz foto 6 v barevné příloze) a byl mu nasazen kroužek TJ 79207. Obě pozorování byla akceptována Faunistickou komisí České společnosti ornitologické pod č. FK 22/2008 a FK 35/2009.

Všechna historická pozorování rákosníka ostřicového na Kutnohorsku pocházejí od J. Vraného z rybníku Vrabcov u obce Církvice, kde v letech 1939–51 pozoroval celkem devět protahujících jedinců, z toho tři na jarním a šest na podzimním tahu: 23.4.1939 1 ex., 5.8.1939 1 ex., 5.9.1940 1 ex., 1.8.1941 1 ex., 2.5.1942 2 ex., 2.9.1945 1 ex., 12.–13.8.1947 1 ex., 15.8.1951 1 ex. J. Vraný intenzivně sledoval rybník Vrabcov v letech 1938–52 (VRANÝ 1976). Od té doby byl intenzivněji sledován pouze Vavřínecký rybník, kde tento druh nikdy zaznamenán nebyl (V. Švarc *in verb.*, vlastní údaje). Odchyty rákosníka ostřicového na Novém rybníku a rybníku Zbožňov v letech 2008 a 2009 tak jsou prvními prokázanými novodobými výskyty tohoto druhu na Kutnohorsku po více jak 50 letech.

Poděkování

Za cenné připomínky děkujeme anonymním recenzentům.

Souhrn

V článku popisujeme novodobý odchyt dvou jedinců rákosníka ostřicového (*Acrocephalus paludicola*) na Kutnohorsku ve středních Čechách v letech 2008 a 2009. První jedinec byl odchycen na jarním tahu dne 4.5.2008 na Novém rybníku a druhý jedinec na podzimním tahu dne 28.7.2009 na rybníku Zbožňov. Obě pozorování byla schválena Faunistickou komisí České společnosti ornitologické (FK 22/2008, FK 35/2009). Jedná se o první výskyty tohoto druhu na Kutnohorsku po více jak 50 letech.

Summary

Here we describe two recent records of Aquatic Warbler (*Acrocephalus paludicola*) in the Kutná Hora region (Central Bohemia) in 2008 and 2009. The first individual was caught on spring migration at Nový fishpond (grid no. 6058, 49°58'N 15°20'E, 221 m a.s.l., 9.2 ha; fishpond with extensive reeds) on 4 May 2008, and another on autumn migration at Zbožňov fishpond (grid no. 6157, 49°49'N, 15°18'E, 395 m a.s.l., 18.2 ha, fishpond with medium developed reeds) on 28 July 2009. Both observations were approved by the Czech Rarities Committee (FK 22/2008, FK 35/2009). These are the first records of this species in Kutná Hora region in more than 50 years.

Literatura

- FAUNISTICKÁ KOMISE ČSO 2010: Rákosník ostřicový – *Acrocephalus paludicola*. Dostupné na: <http://fkcsso.cz/acrpal.htm>.
- HORÁK J. & HARANT K. 2003: Rákosník ostřicový (*Acrocephalus paludicola*) zastižen na Bohdanečském rybníce. *Zprávy ČSO* 56:21.
- HUDEC K. (ed.) 1983: Fauna ČSSR, Ptáci 3/I. *Academia, Praha*.
- JELÍNEK M. & URBÁNEK L. 2008: Výskyt rákosníka ostřicového (*Acrocephalus paludicola*) a rákosníka tamaryškového (*Acrocephalus melanopogon*) v NPR Žehuňský rybník. *Panurus* 17: 65–68.
- ŠŤASTNÝ K., BEJČEK V. & HUDEC K. 2006: Atlas hnízdního rozšíření ptáků v České republice. *Aventinum, Praha*.
- VRANÝ J. 1976: Ptactvo Kutnohorska. *Zprávy MOS* 34: 7–114.

ISSN 1211-6424

ISBN 978-80-87151-12-9

+ foto v barevné příloze

